

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Liubliana, sreda 17. julija 1940

Cena posamezni številki din 1'50

Odkrita bejeda

Na tem mestu smo že ponovno naglasili potrebo, da se morajo plače drž. nameščencev zboljšati, da se bodo ti mogli popolnoma in samo posvetiti svojim nalogam, ne pa da se morajo boriti za postranski zasluzki, ker brez teh sploh nimajo eksistenčnega minuma.

Kakor je potreba zboljšanja plač javnih nameščencev evidentna in čeprav to potrebo priznavajo tudi vsi pristojni činitelji, pa se vse vprašanje ne premakne naprej, ker je njegova rešitev finančno silno težavna. To pa predvsem zato, ker se število državnih in samoupravnih nameščencev neprestano veča. Posebno uvajanje monopola v zunanji trgovini nudi ugodno priliko, da se ustanavlja vedno novi uradi, da se število uradništva silno veča in da se s tem tudi vedno bolj otežkuje finančna možnost zboljšanja uradniških plač.

Pri tem stalnem dviganju števila javnih nameščencev pa nikakor ni mogoče reči, da bi se tudi poslovanje javne uprave zboljševalo in da bi bili naši uradi bolj ekspeditivni. Baš nasprotno se mora konstatirati. Čim več novih uradov je, tem bolj se komplicira poslovanje, tem bolj se otežkuje gospodarska delavnost. Vsak novi urad misli, da mora svojo eksistenčno upravičenost dokazati najprej z novimi predpisi. Posledica teh predpisov je, da se zahteva od gospodarskih ljudi vedno več pisarij, in sicer pisarij, ki ne prinašajo prav nobene koristi in na katere se tudi noben urad ne ozira. Kajti drugače vendar ne bi bilo mogoče, da ostaja tako velika večina vseh predstav — in s tehničnimi številkami podkrepjenih predstav — brez učinka.

Če gledamo to stalno naraščanje števila javnih nameščencev, skoraj ne moremo reči drugega, kakor da velja pri nas načelo, da čim več nameščencev in čim manj resničnega dela. Veljati pa bi moralo načelo, čim manj nameščencev, a teh čim bolj delavnih.

Druga osnovna napaka v naši upravi je, da je tudi delo napačno razdeljeno. Nekateri nameščenci so z delom preobremenjeni, drugi pa morajo biti naravnost iznajdljivi, da ujamajo kakšno delo. Pri tem pa je še posebno slabo to, da so preobremenjeni z delom ravno nameščenci, ki imajo največ posla z gospodarskim življenjem. Tako se je že v naši javnosti ponovno grajalo, da je v Sloveniji premalo poštnega osebja. Prav tako je notorično, da je železniško osebje v Sloveniji čez mero obremenjeno z delom. Ali je res tako nemogoče, da bi se nameščenci pravilno zaposlili in da bi one, ki so premalo zaposleni, poslali tja, kjer je nameščencev premalo? Z malo dobre volje bi se ta zadeva vendarle mogla pravilno urediti.

Če hoče zasebni podjetnik zvišati plače svojim nameščencem, mora gledati na to, da zviša rentabilnost svojega podjetja, pri čemer mu morajo vsi nameščenci pomagati. Tudi pri javni službi se mora postopati na isti način. Javni uradi so rentabilni le takrat, kadar so ekspeditivni, kadar omogočajo gospodarskemu življenju čim hitrejše poslovanje, kadar so gospodarstvu v resnici v oporo. Zato morajo iz uradov izginiti vse nepotrebne pisarije, vse birokratične sitnosti in od ljudi se naj zahteva le to, kar je v resnici potrebno. Tudi nobenih nepotrebnih statistič-

nih podatkov ni treba zahtevati, ker statistike, ki so prikrojene le za oči, nimajo prav nobene vrednosti. Kaj imamo n. pr. od takšne statistike, ki navaja, da smo izvozili več hmelja, kakor smo ga pa sploh pridelali!

Javni nameščenci se morajo zavesti, da zahteva vsaka odvisna pisarija od gospodarskih podjetij nove izdatke. Za te izdatke se

zmanjšuje njih davčna moč, kar mora nujno vplivati tudi na možnost zvišanja plač javnih nameščencev. Uvideven javni nameščenec bo zato skušal gospodarskim ljudem čimbolj olajšati vse predpise, ker se gospodarska sila države zviša, čim boljše razumevanje vlada med javno upravo in zasebnim gospodarstvom. Od dviga gospodarske sile države pa je od-

visno tudi zvišanje plač državnih nameščencev.

Tudi s te plati je treba pogledati na problem plač javnih nameščencev, ker se na ta način olajšuje finančna možnost rešitve vprašanja. Zato je tudi od javnih nameščencev samih v znatni meri odvisno, če se bo vprašanje zboljšanja plač javnih nameščencev kmalu in zadovoljivo rešilo.

Trg. pogajanja z Grčijo

Pretekli teden je dospela v Beograd grška trgovinska delegacija, določena za sklenitev novega sporazuma. Trgovinski minister doktor Ivo Andres je priredil delegaciji na čast večerjo v hotelu Bristol, ki so se je udeležili poleg obeh poslanikov tudi pomočniki ministrov in vodje trgovinskih direkcij oziroma bank iz obeh držav.

Govorila sta na banketu trgovinski minister dr. Andres in grški poslanik g. Bibike-Rosetti. Govor ministra dr. Andresa se je nanašal na celotni razvoj grško-jugoslovanskih gospodarskih odnosov in predvsem na težkoče, ki jih povzročajo vojna. Ker sta obe državi odrezani od čezmorskih dobaviteljev surovin, morata iskati novih virov in tržišč. Zato je tudi naravno, da si poskušata vzajemno pomagati. Gospodarstvu naših dveh držav se dopolnjujeta. Grčija daje predvsem južno sadje, bombažno prejo, volno in druge predmete, kupuje pa od nas živila, drobnico, les in druge pridelke. Ker izmena blaga ni enakomerna, je treba uvesti umeten plačilni sistem, da se doseže ravnotežje. To je bil smoter pogajanj, doseči pa se mora v duhu solidarnosti, zlasti še glede na današnje razmere.

Odgovoril mu je grški beograjski poslanik. Z navdušenjem za naše lepe pokrajine se je zahvalil za pozdrave in izrazil upanje, da bo novi trgovinski sporazum okreplil naše gospodarske stike. V istem smislu je govoril tudi predsednik grške delegacije g. Argiropulos.

Uspeh pogajanj

Že po prvem posvetu obeh delegacij za trgovinska pogajanja se je zvedelo, da so bili določeni blagovni kontingenti za glavne predmete. Kontingentirani so še neki novi predmeti, za prejšnje pa so povečani. Kolofonije je odobrila Grčija za 6 mesecev po 1000 ton. Za bombažno prejo bo veljalo dosedanje povprečje. Poveča se tudi naš izvoz drobnice iz južnih krajev na 150.000 glav. Grki želijo kupovati tudi pšenico in fižol, kar se bo fiksiral šele po žetvi. Kot plačilni sistem se uvede spet stari kliring, ker to zahteva Grčija.

Udeležba naše države na mednarodnih sejmih

Ministrstvo za trgovino in industrijo, Trgovinski muzej v Beogradu obvešča, da se bo naša država udeležila jeseni naslednjih mednarodnih sejmskih prireditiv: v Smirni od 20. 8. do 20. 9.; na Dunaju od 1. 9. do 7. 9. in v Solunu od 15. 9. do 6. 10. Vse podrobne informacije glede udeležbe daje Trgovinski muzej. Tvrdeke ki se želijo udeležiti navedenih sejmov z vzorci blaga, naj prijavijo to muzeju (Beograd, Miloša Vel. 29) najkasneje do 20. t. m.

Kanadsko izobilje pšenice

Angleški listi poročajo o dobri letini pšenice v Kanadi in velikih starih zalogah. Kanada bi mogla sama oskrbeti Veliko Britanijo za tri leta. Letošnja žetev bo rekordna, baje bo dala 416 milijonov bušljev pšenice. Stare zaloge pa cenijo še na 240 milijonov. Ker porabi sama le 120 milijonov bušljev (po 30 kg), ostane za izvoz 536 milijonov bušljev ali skoraj 161 milijonov stotov.

Presežek državnih dohodkov v aprilu in maju znaša 306'4 milijona din

Finančno ministrstvo je objavilo podatke o prvih dveh mesecih letošnjega državnega proračuna. Iz teh podatkov je razvidno, da so davčni dohodki znatno narasli. Vsi vračunani državni dohodki od aprila 1939. do maja letos so dosegli 12.934'3 milijona dinarjev in s tem zaostali le eno desetino odstotka (12'7 milijona) za preračunanimi. V samih dveh navedenih mesecih letos pa so dali dohodki 2.140'5 milijona namesto preračunane vsote 2.055'1 milijona, torej 85'4 milijona ali za 4'16% več.

Da se je dosegel gornji uspeh predvsem z močnejšim izterjevanjem davkov oziroma vseh vrst davščin, je razvidno iz naslednjih ločenih številčnih podatkov: neposredni davki so dali 39'8 milijona dinarjev manj in tudi izredne davščine za 34'9 milijona dinarjev manj kot je bilo določeno, pač zato, ker se je preračunavalo previsoko. Posebni davki so pa dali

63'3 milijona dinarjev nad preračunsko višino, kar je celih 43'99% več. Trošarine so dale 9'1 milijona din več (5'25%), takse 49'8 milijona din več (za celih 27'97%), carine 52'3 milijona din (30'35%), monopoli 60 milijonov več ali 16%. Več so dale tudi železnice, in sicer za 18 milijonov ali 2'9% in pošta 3'3 ali 3%. Rudniki so dali samo en milijon din več. Spet so pa bili precejšnji dohodki od državnih gozdov, ki so dali 14'4 milijona dinarjev manj, kot se je pričakovalo.

Naštetni davki so tudi z lanskim aprilom vred dali znatno več, nego je bilo preračunjeno, in sicer: posebni davki za 6'72%, trošarine 9'59%, takse 10'98% nad preračunske vsote. Tu vidimo, da so davki in takse letos nesorazmerno narasli, bili so torej prenzisko računani, kar pa ni prav nič verjetno, ali pa se je pospešilo izterjevanje do take meje. Davki so

bili za prve tri mesece preračunani na 281 milijonov, dali so pa takoj dosti več. Nasprotno so pa drugi dohodki toliko nižji, da bi znašal manjek nad 12'7 milijona.

Državni izdatki

V aprilu in maju so znašali letos izdatki države 1834'1 milijona dinarjev. Preračunano je bilo na 2468'9 milijona in se je torej dosegel znaten prihranek, ker je vsota izkoriščena samo do 74'29%. Od tega je šlo za osebne izdatke 835'5 milijona din, za materialne pa 998'5 milijona ali 66'88%. Presežek dohodkov nad izdatki znaša v tej dobi 306'4 milijona dinarjev.

V dobi od lanskega aprila do konca maja 1940. so bili državni dohodki celo za 547'8 milijona dinarjev višji ko izdatki. Ta vsota se je uporabila izven proračuna po raznih pooblastilih finančnega in ostalih zakonov.

Stanje italijanske težke industrije

Poldržavna zveza podjetij Soc. Finanziaria Siderurgica (s kratkico Finsider) ugotavlja v svojem letnem poročilu, ki je bilo nedavno objavljeno, zelo velik napredek železne in jeklene predelovalne industrije v Italiji. Vendar ta uspeh ni razviden iz številčnih podatkov, ker se ti zaradi vojaškega pomena ne smejo objavljati. Toliko bolj pa je razvidna velika reorganizacijska akcija v tej stroki in važni rezultati. Finsider je lani kontrolirala že 75% domače proizvodnje železa in 45% proizvodnje jekla. Delala je po načrtu državnega zavoda za industrijsko obnovo (IRI), in to zlasti za izvedbo velikega gradbenega in proizvodnega programa. Za to potrebni višji kapital je družba dobila z zvišanjem delniške glavnice od 900 na 1800 milijonov lir. Sodelovalo je 18.000 delničarjev, ki so podpisali 775 milijonov, 125 milijonov lir pa je prevzela IRI. V prometu je za dve in pol milijarde papirjev zveze Finsider.

Sestavljena je ta zveza iz enajstih podjetij, med temi so Ilva, Terni, Jeklarne v Corniglianu in Dalmine, dejansko tvornice orožja, tri so rudarske družbe in štiri trgovinske družbe. Prve štiri so imele lani 117 milijonov čistega dobička (predlanskim 109,5) in so razdelile delničarjem 101 milijon, odpisi pa znašajo 146 (prej 109,4) milijona lir. Od prvih štirih so tri dale povprečno 6'7% no dividendo, brez dividende je bila samo jeklarne, ki je mlajša. Bruto vrednost nepremičnin cele skupine Finsider se cenil na 3800 milijonov lir in je lani narasla za nič manj

ko 926 milijonov. Za 482 milijonov je bilo novih stavb in naprav, novih rudnikov, delavnic in obratov.

Finsider se je lani razširila na vse veje težke industrije, tako da sega njena delavnost od rude do nakupa kovinske rude v tujini in nadzorstva nad trgovino, industrijo, vpliva na reševanje korporativnih in socialnih vprašanj in pospušča tudi znanstveno in geološko raziskovanje. V okviru avtarističnih naporov je Italij. težka industrija prešla od uporabe starega topilnega načina (z odpadki) do uporabe samih rud. Z odkritjem domačih železnih rudnikov in zlasti z vključitvijo albanskih, z izsleditvijo raznih rud, večjo proizvodnjo piritovega pepela, z uporabo železnatega peska in drugih pomočkov, večjo uporabo domačih goriv po novih postopkih in z razvojem elektrometalurgije se je omogočila skoraj dvakrat večja proizvodnja jekla, kot je bilo za letos določeno.

To zvišanje proizvodnje je omogočil sistem integralnih proizvodnih naprav. Nič manj važne pa niso nove tovarne, ki so v načrtu. Ilva postavlja en nov plavž in baterijo plavžev na koks. V načrtu je še več naprav. Družba Terni poskuša pridobivati železo iz morskega peska na obali Tirenskega morja. Zelo je napredovala proizvodnja goriva v rjavih premogovnikih pri Spoletu, ki dosega že pol milijona ton na leto. Kljub temu se zidajo velike vodne naprave na reki Velinu. V te namene je družba zvišala svojo glavnico od 645 na 960 milijonov.

Velik je tudi napredek jeklarne v Corniglianu. Reorganizacija oboroževalne industrije je skoraj dokončana in prične se donosno delovanje. Tipi integralnih naprav bodo kljub vojni drugo leto že dovršeni. Spopolnjujejo se tudi naprave za izdelovanje mannesmannskih cevi pri družbi Dalmine, to je valjarne. Zidajo se električni plavži za izkoriščanje lombardijskih železnih rud. Za rudnike se je ustanovila posebna družba Ferromin, ki dobavlja najboljšo rudo za industrijo. Poleg te sta bile lani ustanovljeni še dve družbi Rimifer za odkrivanje novih rudnikov doma in v imperiju ter Ferralba, ki si je pridobila v Albaniji za 15 let koncesijo na tamkajšnjih ležiščih železa.

Čezmorski promet se uredi

Iz Beograda poročajo, da se je z dobro poučenih strani zagotovila odločna akcija za vpostavitve direktne pomorskega prometa med Jugoslavijo in drugimi nevtralnimi državami, kar bi imelo za nas izredno velik pomen. »Jugoslovanski Kurir« pravi, da bodo ves ta promet opravljale naše in druge nevtralne ladje pod nadzorom italijanskih in angleških kontrolnih postaj. Za te prevoze blaga bi se izdali posebni certifikati konzularnih oblastev pri nas ali v nevtralnih državah. Dalje poroča ta list, da je akcija že v teku in da je bila ugodno sprejeta pri italijanskih oblastvih. Z angleškimi oblastvi pogajanja še niso končana, vendar je dosti upanja, da bo Anglija upoštevala naše življenjske koristi tudi v tem vprašanju.

Delniške družbe

Z dovoljenjem banske uprave se je preosnovala v delniško družbo zadruga »Učiteljska tiskarna v Ljubljani«. Delniška glavica znaša četrt milijona din in je razdeljena na 1000 delnic po din 250 din na ime. Družba sme izvrševati vseh vrst tiskarska, knjigoveška, torbarska in kartonažna dela, izdelati in zalagati knjige, časopise in tiskovine, izdelovati vse vrste kemično prepariranih papirjev, šolskih in pisarniških potrebščin in učil, imeti lastno knjigarno in pridobivati podobna podjetja oz. sodelovati pri njih, ustanovljati svoje podružnice po vsej državi, tudi agenture, komandite in zaloge.

Phoenixovim zavarovancem

Akcijski odbor Feniksovih zavarovancev v Zagrebu (Djordjevićeva 5) nam sporoča, da bodo po njegovih poročilih objavljene končni predpisi za sanacijo »Phoenixa« v največ dveh mesecih. Še ta čas naj zavarovanci potrpijo z vprašanji, ker ta odbor sam skrbno pazi na vse potrebno in zato prosi za upanje, da ne bo nezadovoljstva, oziroma ker nima denarja za odgovore. Poziva pa vse tiste zavarovance, ki še niso poslali svoje prijave, naj to takoj stori z dopisnico (čitljivo napisano) na gornji naslov, da bo odbor lahko zastopal tudi njihove koristi.

Termin jesenske prireditve Ljubljanskega velesejma

Ker je vprašanje termina rešeno, bomo imeli v Ljubljani spet našo velesejmsko prireditev in sicer od 31. avgusta do 9. septembra, na kar opozarjamo javnost in zlasti prijavljene razstavljalec pomladanskega velesejma, ki je moral biti odložen.

Razglas

Davčna uprava za mesto Ljubljana razglasi, da bo dne 26. in 27. julija od 8. ure dalje davčni odbor razpravljati o utemeljenosti prošnje za odpis davčnih in taksnih zaostankov do leta 1937. zaradi ogrožanja eksistence.

Prizadeti lahko prisostvujejo sejam sami ali pa po pooblaščenih zastopnikih.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 13. julija objavlja: Ukaz o imenovanju namestnika ministra za notranje posle — Ukaz o otvoritvi poslaništva v Moskvi — Pravilnik o svetu za zunanjo trgovino — Spremembe in dopolnitve v pravilniku o službeni obleki in orožju uslužbencev fin. kontrole in državni podpori za službeno obleko — Spremembo pravilnika za opravljanje višjega državnega strokovnega izpita za uradniške finančne kontrole — Razveljavitev pravilnika o spremembi in dopolnitvi pravilnika o kolonizacijskem skladu ministrstva za kmetijstvo — Spremembo in dopolnitve odredbe o pristojbinah Zbornice za TOI v Ljubljani.

Konkurzi - poravnave

Uvedeno je poravnalno postopanje o premoženju Mateja Mišiča, posestnika in mizarkega mojstra v Novi vasi pri Rakeku. Poravnalni sodnik Velušček, poravnalni upravnik notar Poznik. Narok za sklepanje poravnave dne 7. avgusta ob 9., rok za oglasitev do 30. julija.

V konkurzni zadevi mg. pharm. Mondinija Branislava, lekarnarja v Slov. Bistrici, se določa narok za sklepanje o prisilni poravnavi na dan 26. avgusta ob 8.30 pri sodišču v Slov. Bistrici. Predložene predloga upnikom 3. razreda 20% kvoto, plačljivo v 2 letih, kot jamstvo pa cesijo računov za dobavo zdravil raznim javnim ustanovam.

Sklepi beogradske trgovinske zbornice

Kmalu po konferenci zbornice iz vse države je imel sejo svet Trgovinske komore v Beogradu, ki je izvolila najprej novega predsednika namesto pokojnega predsednikovega namestnika Vojislava K. Petkovića. Izvoljen je bil z veliko večino za prvega predsednika g. Mihajlo Djurić, za drugega pa g. Aleksander Jovanović. Nato se je po vrsti obravnavala skupina najvažnejših gospodarskih vprašanj, ki so zabela trgovce po vsej državi, posebno pa vprašanje državne gospodarske zakonodaje.

Slabo stanje gospodarstva zadeva najbolj trgovce. Vedno nove uredbe in pravilniki izhajajo za normiranje določenih gospodarskih vprašanj. Zato pa se mora ugotoviti žalosten pojav, da ta zakonodaja nima smeri, predpisi so nepopolni, nejasni, obsegajo škodljive odredbe za gospodarsko življenje in dostikrat so neizvedljivi. Zdi se, da so naperjeni proti mestnemu gospodarstvu, zlasti zoper trgovino in industrijo. Svet zbornice je navedel za to polno primerov o

nedostajanju vsakršne resne gospodarske politike.

Sklenjeno je bilo predvsem, da se zahteva spopolnitev obrtnega zakona, ki je iz neznanega razloga zastala ob ustanovitvi banovine Hrvatske, kar pa ni ovira da ne bi uredili zakona za ostalo območje države. Isto zahtevo so postavile tudi ostale zbornice.

Obvezno zavarovanje trgovcev

Najdaljša in najhujša debata se je razveljala o vprašanju uvedbe zavarovanja. Obrtni zakon določa prostovoljno zavarovanje, kar se je pokazalo kot neizvedljivo. Da se zavarovanje sploh uvede, so svētiki na tej seji sklenili, da zbornica na svojem območju sama izvede obvezno zavarovanje za vse člane. Vsak član bo odslej moral hkrati s članarino plačati zavarovalni prispevek, izplačevala pa se bodo dajateve res samo v primerih nujne potrebnosti. Pravilnik tega zavarovanja bo predsedništvo samo izdelalo in razposlalo svetnikom v mnenje. S tem bo rešeno eno najtežjih vprašanj za trgovski

stan, ki že več let nikakor ni moglo z mrtve točke.

Za stanovsko glasilo

Ker je bil dnevnik »Trgovinski glasnik« že letos ustavljen, in ker je zdaj trgovski stan v Srbiji sploh brez glasila, ki bi ga moglo zastopati in braniti v širši javnosti, so na seji soglasno sprejeli sklep, da se mora list takoj obnoviti in da še nadalje brani interese naše države in našega gospodarstva, kakor je že prej vršil to nalogo.

Dosti pritožb je bilo tudi zaradi uredbe o oddaji pšenice, zlasti pa proti določbi, da veljajo vse prisilne odredbe tudi za stare nakupe žita. Zaradi teh odredb je bil trg kmalu sploh brez blaga, ker ni nihče hotel prodajati po maksimalni ceni. Trgovci tudi največ trpe ob pomanjkanju sladkorja, ker vsak misli, da je trgovec kriv pomanjkanja. Ker se bo zdaj potrebovalo več sladkorja tudi za konzerviranje sadja in da se trgovci rešijo krivičnih napadov od vseh strani, naj se ta vprašanja čimprej uredijo in trg oskrbi z zadostnimi zalogami življenjskih potrebščin.

Postopek pri kontroliranju cen

Novi referat za kontrolo cen pri kralj. banski upravi v Ljubljani je izdal naslednje obvestilo:

Da bi se postopek pri kontroliranju cen čimbolj poenostavil in pospešil, zlasti pa, da bi se potreba po pregledovanju poslovnih knjig kontroliranih obratov čimbolj omejila, se bodo uporabljale v bodoče za zbiranje informacij in vlaganje prošnje za odobritev cen tiskovine.

Te dni bo razposlal referat na vse obrate, za katere velja uredba o kontroli cen, in izpolnitev tiskovino:

Informacije o cenah, kalkulaciji in režiji.

Tiskovini bodo priložena navodila, kako naj se ta tiskovina izpolni. Podatki, katere želi referat s to informacijo zbrati, bodo služili referatu v sledeče namene:

a) za sestavo katastra obratov, ki spadajo pod kontrolo cen in spiske predmetov, ki spadajo pod kontrolo cen in s katerimi je obrat v predvojnem času posloval (pred septembrom 1939.).

Referat ima sicer uradne sezname teh obratov. Lahko pa je mogoče, da je uvrščen kak obrat, ki vanje ne spada, izpuščen pa kak obrat, ki vanje spada.

Ako je dobil kak obrat tiskovino, a ne posluje z nobenim v

navodilih označenim predmetom na način, označen v navodilih, naj navede to v spremnem pismu, tiskovino pa vrne referatu neizpolnjeno;

b) radi pregleda čez stanje in gibanje cen, ki so pod kontrolo.

Ako bo iz poročila razvidno, da so bile povišane v kakem obratu po 15. februarju cene, ki so pod kontrolo, se bodo poslate tem obratom tiskovine za prošnje za odobritev teh zvišanj;

c) za informacije referata o brutodonosu in režiji, s katerimi je posloval kontrolirani obrat v zadnjem predvojnem letu 1938., oziroma v mesecih pred septembrom 1939.

Ti podatki bodo važen pripomoček za postopek pri odobrovanju cen. Mogli pa se bodo upoštevati le, če niso očitno netočni in neverjetni in če niso povsem v neskladju z drugimi pripomočki, ki jih ima referat za svoje poslovanje na razpolago in z instrukcijami, ki jih ima od urada za kontrolo cen.

Da bi bili doseženi ti smotri, zlasti pa, da bi postalo nepotrebno preverjanje teh podatkov na mestu samem, kar je ravno tako v interesu nemotenega poslovanja referata za kontrolo cen kakor kontroliranih obratov, je potrebno, da se vrnejo razposlani obrazci hitro ter točno in vestno izpolnjeni.

Dr. Bičanić o podržavljenju Narodne banke

Ravnatelj direkcije za zunanjo trgovino dr. Bičanić je v svojem aktualnem predavanju o gospodarskih reformah, ki ga je imel v petek v beogradske inženirskem domu, dejal glede Narodne banke in v zvezi z zahtevami, da se banka popolnoma podržavi, sledeče:

»Doselej so se glavna sredstva uporabljala za narodno obrambo, katero so razni patentirani patrioti kot Stojadinović in drugi zanemarili. Zdaj, ko vlada narodnega sporazuma po načrtu izvaja novo politiko, je prvo vprašanje, ki ga je treba rešiti, vprašanje kdo je gospodar narodnega denarja, vlada ali Narodna banka. Dosedanje liberalistično pojmovanje, po katerem mora upravni odbor, to je delničarji Narodne banke, nositi odgovornost za denar, so že v velikem številu držav zavrgli. Isto je treba storiti tudi

pri nas. Mar vlada, ki je odgovorna za usodo države in za življenja državljanov, mar ta vlada nima pooblastila, da nosi odgovornost tudi za državni denar? Kaj velja več, ljudsko življenje ali denar? V tem smislu mora odgovornost za denar iz rok delničarjev preiti popolnoma v državne roke odgovorne vlade, ki ima narodno upanje. Od raznih strani so se slišale pripombe, da je Narodna banka dejansko podržavljena s tem, ker vlada imenuje guvernerja in viceguvernerje. Vpraša se torej, če je dejansko Narodna banka že podržavljena, kakšen smisel ima nadaljnja formalno odločujoča vloga delničarjev. V javnosti se je tudi slišalo, da zagotavljajo delničarji, da jim v Narodno banko naloženi denar ne donša toliko, kolikor donša denar, vložen v druga podjetja. Če nimajo koristi od

denarja, naloženega v Narodno banko, zakaj ga potem celo na svojo škodo vlagajo, ko bi mogli na drugi strani dobiti več koristi. Iz istih krogov trdijo, da so uprave Narodne banke doslej vedno delale v skladu s finančnimi ministri. Stvar je jasna, ker so doslej vedno bili ministri za finance iz istih krogov, iz katerih so tudi delničarji Narodne banke. Ne vidimo razlogov, zakaj bi se v bistvenih rečeh ne mogli sporazumeti člani uprave Narodne banke s predsednikom beogradske borze ali na primer zagrebske borze. Končno se kot glavni argument prepričuje, da želijo s podržavljenjem Narodne banke Hrvati dobiti vpliva v tej ustanovi. Nihče ni v srbskem narodu tako naiven, da bi verjel v ta argument. Končno pa, če bi šlo samo za to, da pridejo Hrvati v upravni odbor te banke, bi se lahko 24 glavnih delničarjev dogovorilo z 12 hrvatskimi imenskimi predstavniki. Lahko bi spet našli Švrljuge in Kulmerje in se z njimi sporazumeli. Toda to pot gre za Hrvatsko seljačko stranko, ki hoče uvesti v Narodni banki drugačo politiko in drugo smer. Zahteva srbskega naroda oziroma srbskih strank, ki so v narodu zakoreninjene, je bila vedno ta, da mora biti Narodna banka resnično narodna. Danes se postavlja vprašanje, ali bo narod roboval denarju ali bo denar služil narodu. Kmalu se bo videlo, kdo več velja v tej državi: ali 24 delničarjev Narodne banke, ki imajo večino, ali 16 milijonov ljudstva. Te dni se bo videlo, čigavi interesi v tej državi morajo odločati. Danes ne gre samo za Narodno banko, marveč za drugačen sistem ekonomske politike.

Politične vesti

Svetovni tisk napeto komentira Churchillov odločni govor in zlasti izjavo, da Angleži raje branijo London do konca, kakor pa se vda v sužnost, ter da so pripravljene zato na dolgo vojno. V Ameriki naglašajo, da zavisi od te bitke usoda Evrope.

Z Irsko je dosegla angleška vlada sporazum za prehod čet v primeru napada od zunaj, naglašajo pa, da dežela ni pripravljena na obrambo. Prostovoljne čete se naglo zbirajo.

Nemške priprave za glavni napad na Anglijo so dokončane in se gumb lahko sproži vsak hip. Severno od Le Havra je obala polna zalog vsakršnega orožja. Izvedel se bo hkrati napad po morju in iz zraka. Za prevoz čete so pripravljene posebno izdelane plitve ladje, ki so jih izdelali v Hamburgu.

Tik pred napadom na Anglijo bosta Italija in Nemčija se enkrat ponudile mir, kar bo javil kancler Hitler v velikem govoru. Ker je tudi grof Ciano povabljen v Berlin, se utegne to urediti prihodnji teden.

Urad DNB zanika vse govornice o plinskih pripravah za napad na Anglijo, ker Nemčija ne izdeluje strupenih bojnih plinov.

Vstop Španije v vojno je že gotova stvar, kakor poročajo iz Rima iz zanesljivega vira. Reorganizacija španske vojske je že dokončana.

22 nemških letališč je v dveh poletih napadli angleški bombniki in jih bombardirali uspešno. Dalje so napadli letalske tovarne in oljarne ter rafinerije. 12 nemških radijskih postaj je ustavilo oddajo, med temi tudi Berlin, Dunaj in Hilversum. V Belgiji so bila zadeta skladišča tankov, na Danskem je bil bombardiran sam Kodanj, povsod pa meriljo Angleži tudi na manjše vojaške objekte in ladje.

Novovne napade je izvedlo angleško letalstvo tudi na vzhodu, vse od Gibraltarja do Indijskega morja, zlasti na Tobruk, kjer so zažgali dva tanka olja, drugod pa barake in skladišča.

Nemško letalstvo je bombardiralo zadnje dni pet angleških letališč, dve pristanišči in neko letalsko tovarno. Potopilo je tudi nekaj ladij, o novih žrtvah pa so javile tudi nemške podmornice.

Laval je došel v Pariz, da uredi preselitev vlade, hkrati pa je najvil zahtevo, da se sme vlada popolnoma svobodno gibati in da more nemoteno nadzorovati civilno upravo na vsem francoskem ozemlju.

Japonska Jonajeva vlada je odstopila zaradi pritiska vojaških krogov. Vlado prevzame knez Konoje, ki ima novo, narodno stranko, in želi obračunati tudi z Ameriko. Prav te dni je zasedla Japonska spet nekaj važnih otokov. Anglija je pa sprejela vse japonske pogoje za izvedbo blokade proti svobodni kitajski državi.

Japonski tisk nastopa za sporazum s Sovjetsko Rusijo, da bi mogla Japonska zasesti važne vzhodno-indijske otoke, čeprav bi se s tem zapletla v vojno z Ameriko. Vlada je dosegla sporazum z vojaškimi krogi in bo v kratkem cesar sam pregledal svojo brodogradnjo na veliki paradi. V Šangaju so se primerili spopadi ameriških in japonskih čet.

Ob triletnici japonsko-kitajske vojne je izjavil kitajski vojni minister, da so imeli Japonci dosedaj poldrug milijon mrtvih in ranjenih. V začetku vojne je imela Kitajska dva milijona vojakov, sedaj pa jih ima pet milijonov, nekaj milijonov vojakov pa se še vežba. Kitajska ne bo nehala s svojim odporom proti japonski invaziji.

Nemška »Berliner Börsen Zeitung« zahteva od Italije, da takoj zasede Egipt, češ da so ga Angleži nasilno izbrabli kot svoje oporišče. List naglašja, da Mussolinijeva obljuba, da ne bo napadel vzhodnih držav, ne velja, posebno še zato ne, ker je baje nova vlada v Kairu prijazna Angliji. Italijanski tisk pa želi bolj Palestino, ki naj bo protektorat Italije, kakor Albanija.

Haifa je bila ta teden prvič napadena. Italijanski bombniki so povzročili znatno materialno škodo. Vrženih je bilo 22 bomb, ki pa niso napravile dosti škode, zlasti ne pri cevah za nafto.

Mojalo so morale angleške čete vendar izprazniti in so se umaknile brez nesreče. Poleg zavzetja Kasale je to druga večja zmaga Italijanov. Uspešnejše je postalo tudi bombardiranje Malte, kjer je poškodovano pristajališče Valette. Iz Afrike prevažajo ranjence v Italijo.

Na praznik litavsko-sovjetske prve pogodbe sta predsednika Paček in Kalinin izmenjala brzogovorne pozdrave. Volitve v Litvi so bile zaradi dežja podaljšane v dveh okrajih. V ostalih so dobili komunisti 79% glasov. Razpuščene so bile strelske družine.

Med Romunijo in Madžarsko posreduje Nemčija tudi v manjšinskem vprašanju. Za 700.000 Nemcev naj se zagotovi preselitev v en del Transilvanije, Romuni pa bi raje vse izselili. Ker se pa to stališče ne uveljavlja za Besarabce, je Moskva v Bukarešti že protestirala.

Novo mesto »Nemški Przemisk« so pričeli zidati ob reki San v Galiciji, da se utrdi meja nasproti Sovjetski Rusiji. Meja gre skozi staro mesto.

Ameriški oborožitveni načrt obsega izdelavo dveh brodogradil, za Atlantski in Tihni ocean, s povečanjem sedanje tonaže, povečanje zračnega brodogradila na 50 tisoč letal, uvedbo obvezne vojaške službe in mobilizacijo dveh milijonov mož itd. Važno pa je tudi vprašanje, ali bo Roosevelt spet sprejel kandidacijo za predsednika USA, ki mu jo ponudi kongres demokratične stranke.

Denarstvo

Tečaji vrednostnih papirjev

Dne 16. t. m. so notirali v Ljubljani: 7% investicijsko posojilo 97 denar, agrarji 51 denar, vojna škoda promptna 435—440 (v Zagrebu 435 denar, v Beogradu 441—444), begluške obveznice 76—78, dalm. agrarji 72—73, 8% Blairovo posojilo 96'50 denar, 7% Blairovo posojilo 92'50 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 101'50 denar. — Delnice: Narodna banka 8000 blago, Trboveljska 290 denar, Kranjska industrijska družba 148 denar. V Beogradu 15. t. m.: 7% investicijsko posojilo 97 den., voj. škoda promptna 78'50—79 (79), dalm. agrarji 72'50—73 (73'25, 73), 4% severni agrarji 52—52'50 (51'25), 6% gozdne obveznice 70'50—71'50 (71), 8% Blairovo posojilo 97 denar, 7% Blairovo posojilo 93 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 101'50 denar, 7% stab. posojilo 93 denar.

V Dalmaciji so se razširile lažne novice, da bodo bankovci prežigosani itd., tako da je nastala zmeda in se ni moglo nič več kupiti. Finančna oblastva so izdala najstrožje ukrepe proti razširjanju teh govoric in proti špekulaciji, ki se je tako okoriščala na račun ljudstva.

Vloge v italijanskih hranilnicah so ob koncu junija dosegle 97 milijard lir in so narasle v enem letu za 8.254 milijonov proti povprečju 6 in pol milijarde v zadnjih petih letih.

Madžarski denarni obtek je ta mesec že prvi teden narasel za 22 milijonov pengov na 1099 milijonov pengov in dosegel s tem rekordno višino.

Severna Amerika je zdaj blokirala tudi imetja tujcev iz baltskih držav, ker jih je SSSR dejansko zasedla.

Prijave inozemskih depojev

Devizna direkcija poziva s posebno okrožnico DD 69 od 11. julija v zvezi z okrožnico DD 65 od 26. septembra 1936. glede primerjave podatkov o vrednostnih papirjih tujcev v depojih pri naših pooblaščenih denarnih zavodih, da se ji prijavijo vsi papirji takih depojev. To velja za državne papirje, delnice denarnih in ostalih podjetij, založnice idr., bodisi da so last tujcev ali pa last naših zunaj živečih državljanov.

Prijave morajo obsegati te podatke: 1. država, kjer zdaj biva lastnik, 2. država, kjer je bival leta 1935., 3. vrsta vrednostnih papirjev, 4. nominalni znesek, 5. za katero poslednje leto so izterjani kuponi in kolikšna je bila dividenda, tudi v odstotkih, 6. datum odobritve za shrambo v depot sedanjega lastnika. Oddati je treba prijave do 15. avgusta po stanju na dan 30. junija t. l. Vse spremembe depojev je treba še nadalje prijavljati do 7. dne v mesecu za minuli mesec.

Zunanja trgovina

Jugoslovanska trgovinska delegacija je dospela v Berlin, kjer jo je sprejel tudi gospodarski minister dr. Funk, ki je tudi predsednik Reichsbanke.

Balkanski gospodarski svet se bo sestel kasneje in ne ta teden, kakor smo že poročali. O tem so se sporazumeli predsedniki nacionalnih odborov naknadno.

Jugoslovansko-italijanska komisija za izvoz živine se je sešla v Reki ta ponedeljek, da uredi cene goveda, prašičev, slanina in masti ter tedenske količine.

Svoj urad za zunanjo trgovino dobi banovina Hrvatska, ki je tudi zagotovila sredstva za njegovo poslovanje. Izdajal bo vse vrste dovoljenj, kakor direkcija za zunanjo trgovino, v prenesenem področju in pobiral prispevke.

Primorsko sadje na trgih v Italiji nima cene, izvoz pa je skoraj onemogočen. Breskve so po 0-60 do 1 lro za kg, za marmelado pa samo po 20 stotink.

Cene italijanskega bombaža se na blejskem sestanku industrial-

cev niso mogle urediti, ker so na italijanskem trgu veljavne dosti višje cene ko pri nas, kjer imamo maksimiranje. Vprašanje bodo morala rešiti oblastva z novimi pogajanjmi.

Družba »Micheling« v Turinu, ki ima 48 milijonov lir delniške glavnice, je bila postavljena pod državno kontrolo. Za komisarja je bil postavljen znani industrialec Pirelli.

Nemčija uvaža sedaj tedensko iz Danske 45.000 sodov surovega masla. Nemčija je pristala na zvišanje cene za dansko surovo maslo. Nemčija je kupila na Svedskem

200.000 ton celuloze, sedaj pa se pogaja za večje nakupe papirja. Med Italijo in Dansko je bil dosežen sporazum, po katerem bo Danska izvozila tedensko v Italijo 7000 kg raznih rib.

Norveške železnice so naročile v Nemčiji mnogo železniškega materiala. Naročile so lokomotive, potniške in tovorne vagonne. Večino naročil so dobili Kruppovi zavodi v Essenu.

Da se zmanjša potrošnja sladkorja je madžarska vlada odredila rajoniranje vse Madžarske v prodajne okraje. Vsaka prodaja sladkorja iz enega okraja v drugega

je prepovedana. S tem upajo doseči učinkovitejšo kontrolo nad potrošnjo sladkorja.

Od 8. julija dalje so se zvišale v Vel. Britaniji cene jeklu in železu za 10 odstotkov.

Med južno-ameriškimi državami, ki proizvajajo kavo, in U. S. A. se vodijo pogajanja za ustanovitev panameriškega kartela kave, ki naj bi kontroliral ves izvoz kave iz Amerike.

Po najnovjših statističnih podatkih je bilo v Združenih državah Severne Amerike izdelano v maju 65.540 avtomobilov.

Kako je Anglija preprečila dvig cen

Razdelitev živil poverjena trgovcem detailistom

V mnogo težjem položaju glede prehrane prebivalstva ko naša država, sta Nemčija in Anglija, ki sta obe agrarno zelo pasivni državi. Obe pa sta znale ne le zagotoviti prehrano svojega prebivalstva, temveč tudi preprečiti prevelik dvig cen. Od obeh bi se mogli mi mnogo naučiti, če bi seveda tudi imeli prave volje za to. Toda pri nas se le mnogo eksperimentira, manj pa stori pozitivnega. Zato se pri nas mnogi kljub zadostnim količinam živil v državi boje, da bodo trpeli pomanjkanje in si zato nalagajo velike rezerve živil. Čas bi bil, da bi tudi pri nas tudi za prehrano prebivalstva delali bolj preudarno. Samo dobro in koristno bi bilo, če bi pri tem upoštevali tudi dobre izkušnje, ki sta jih dosegle s svojimi ukrepi Nemčija in Anglija. Kako se je posrečilo Angliji rešiti vprašanje prehrane svojega prebivalstva, kaže lepo članek publicistke E. Sayerseve, ki ga je ponatisnil tudi »Privredni pregled«. V članku se v glavnem pravi:

Danes so v Vel. Britaniji skoraj vsa živila pod kontrolo vlade. Rezultat tega je, da more vsakdo v Vel. Britaniji kupiti zadosti živil in po zmernih cenah.

Kontrola je uvedena za naslednja živila: suha slanina in gnjat, surovo maslo in sir, jajca, kondenzirano mleko, žitarice, ribe in meso, konzervirane ribe, vso živalsko krmo, olje in mast, krompir, sladkor, čaj in posušeno sadje.

Od izbruha vojne je angleška vlada največji uvoznik hrane na svetu. Trgovci, ki so se prej bavili s tem poslom, so ponudili svoje usluge vladi in mnogi od njih so bili sprejeti kot brezplačni strokovnjaki.

Britanska vlada je takoj razumela važnost vprašanja nabave hrane ter je takoj v začetku vojne sklenila velike pogodbe o dobavi živil iz dominionov in kolonij. Odkupila je vso žetev kakaoa v Zapadni Afriki, a tudi vso pšenico, in sicer po ceni, ki je najnižja v zadnjih 30 letih. Odkupila je ves izvozni presežek surovega masla iz Avstralije in Nove Zelandije. Kupila je nadalje po predvojnih cenah vso letno proizvodnjo sladkorja v Indiji. Posrečilo se ji je tudi, da je mogla skoraj vsa ta živila spraviti v Anglijo kljub podmorniški vojni.

V vseh državah na svetu so se dvignile zaradi vojne cene živilom. Anglija je znala to preprečiti. V začetku l. 1940, so bile določene vsem živilom cene in v marecu so te v primeri s februarjem padle za 3,5%.

Ni pa tega dosegla Anglija brez težkih finančnih žrtve. Po sporočilih britanskega ministrstva za prehrano izda londonska vlada vsak teden 300 do 400 tisoč funtov za ohranitev cene moke, 300.000 funtov za kontrolo cen mesu. Kontrola mlečnih cen zahteva od nje tedensko okoli 250.000 funtov. Računa se, da izda Velika Britanija vsak teden 1.115.000 funtov za vzdrževanje sedanjih živilskih cen. Posledica tega je, da se funt kruha prodaja še danes po 4 penije, za 12% ceneje ko prej.

Pri tem si britanska vlada zlasti prizadeva, da zaščiti revnejše prebivalstvo. Angleška vlada smatra, da ne zadostuje, če zagotovi zadostne količine živil, temveč mora tudi zagotoviti vsakemu državljanu, da more po ugodnih pogojih kupovati ta živila.

Z novimi pogodbami si je zagotovilo ministrstvo za prehrano vso proizvodnjo olja v Zapadni Afriki. To olje se bo predelalo v margarino. S posebnim prepariranjem ter dodajo vitaminov A in D se dobiva živilo, ki se zelo malo razlikuje od surovega masla. Ministrstvo si je nadalje rezerviralo 88% vsega mesnega izvoza iz Nove Zelandije. Vsa proizvodnja sultanin, suhega grozdja in sadja v Turčiji je rezervirana za Vel. Britanijo.

V sami Vel. Britaniji je izdalo ministrstvo za prehrano obsežne ukrepe, da se živila čim bolj pravilno razdele med prebivalstvo. Ta posel je poverjen trgovcem-detailistom, ki delajo pod posebnim nadzorstvom odbora, ki nabavlja živila na veliko iz vladnih skladišč.

Vlada je izdala odlok o racioni-

ranju mesa, sladkorja in surovega masla. Nad 70.000 trgovcev-detailistov je pooblaščenih, da izdajajo ta živila za kupone ljudem. Kupone izročajo potem odborom za nabavo hrane, ta pa jih izročita vladi. Na ta način je vlada dosegla, da se živila pravilno razdeljujejo med prebivalstvo.

Istočasno pa je vlada poskrbela tudi za zadostne rezerve živil v državi, če bi se n. pr. dogodilo, da se živila ne bi mogla uvažati. Posebno velike so zaloge sladkorja, surovega masla, olja, čaja, mesa in konzervirane ribe. Če bi se dovoz živil zakasnil ali začasno ustavil, je s temi zalogami zadostno zagotovljena prehrana tudi najbolj revnega prebivalstva.

Ne zadostuje torej, da se izdajajo samo razni predpisi, temveč je treba tudi poskrbeti za nabavo zadostnih količin. Končno pa je treba gledati tudi na to, da se s sodelovanjem najbolj poklicanih gospodarskih stanov zagotovi pravična razdelitev živil med prebivalstvo. Tudi pri nas bi mogli brez posebnih težav to izvesti.

Taksiranje odprtih ali tekočih računov

Na vprašanje, kateri računopravnih ali fizičnih oseb, ki morajo po § 15. uredbi z dne 22. decembra 1939. voditi knjige, se naj štejejo kot tekoči račun in naj plačujejo takso po tar. post. 37., je dal davčni oddelek naslednje pojasnilo:

Po spremembi tar. post. 37. z navedeno uredbo velja obveznost taksiranja odprtih ali tekočih računov razen za delniške družbe (izvemši zavarovalnice) tudi za ostale družbe z omejeno zavezo kakor tudi za vse obrte ali podjetja, če so zavezana voditi poslovne knjige v smislu člena 53.a zakona o neposrednih davkih. Taksa je bila zvišana od 20 na 30 dinarjev in se plača za vsak takšen račun.

Druge spremembe ni bilo. Tudi doslej se ti računopravniki imeli samo za neko vrsto bančnih računov. O tem govori že razpis z

dne 19. aprila 1939., ki pravi, da se ta taksa ne plača za druge račune (konta), čeprav se v knjigah vodijo, in da je glavni znak tekočih ali odprtih računov to, da so stalni, to je tekoči in vzdržujejo stalno in poslovno zvezo in se ne odpira za vsako trgovinsko transakcijo nov račun. Imeti mora torej tendenco stalnega računa. Pri prodajah na odplačila se more šteti kot takšen samo račun, ki ima to tendenco, pa bodisi, da velja zanj določen kredit ali se ta molče odobruje. Ni važno vprašanje, ali gre za en sam ali za več poslov, oz. kupij. Odločilno pa je to, da se pri izvrševanju takega posla priznava neka svoboda.

Po § 15. citirane uredbe v zvezi z 9. točko 58. člena taksnega in pristojbinskega pravilnika se je morala ta taksa plačati prvič za prvo polovico letošnjega leta, in to od 1. do 15. julija.

Bolgarska zunanja trgovina

Za preteklo leto objavljeni uradni podatki izkazujejo veliko povečanje bolgarskega prometa s tujino. Ves promet se je po vrednosti dvignil za tri četrtine milijarde levov na 11.262 milijonov levov. Od tega je znašal izvoz 6065 (predlanski 5578), uvoz pa 5197 (4934) milijonov. Po količini je promet manj narasel, namreč le za 183 proti vrednostnemu prirastku 88%. Podražili so se poleg surovin tudi industrijski in kmetijski proizvodi, kolikor ni dosegla Bolgarska višjih cen tudi zaradi boljšega blaga.

Od leta 1935. se je povečal uvoz že za več ko dve milijardi, izvoz pa za 2 in tri četrt milijarde. To je

dokaz za izredno odločnost in prilagodljivost bolgarskega gospodarstva, posebno še, ker je bila predlanska letina zelo slaba in ker so se nato že pričele zunanje težkoče. Za nabavo potrebnih surovin si je pomagala država lahko z dobro lanskó žetvijo, ki ji je zagotovila devize. Najvažnejše industrije so bile v tej dobi obsežene z nadzorom, zunanja trgovina monopolizirana, cene maksimirane. Posrečila se je deloma tudi preusmeritev kmetijstva na važne industrijske rastline (bombaž, konopljo in lan).

Lansko drugo polletje je bil živahniji izvoz, ki pa ni dal deviz, ker je šel večinoma v klirinške

V gostilni in restavraciji

zahtevate vedno izrecno **Rogaško mineralno vodo!** Ona Vam na prav prijeten način pospešuje prebavo in Vaš organizem Vam bo za to hvaležen.

države. Prodala je predvsem več tobaka, polkonserviranega sadja in grozdja, pa tudi jajc, koruze in žita in vina. Manjši je bil lani izvoz prašičev, perutnine in kož. Sam tobak obsega 40% vsega izvoza, po vrednosti, od 982 milijonov v letu 1934. je narasel ta izvoz na skoraj dve in pol milijarde levov. Pripomniti je treba, da se izkopiček v Bolgariji zagotovi pridelovalcem tobaka. Rekorderj je bil tudi izvoz sadja, toda namesto surovega se prodaja zdaj polkonservirano grozdje. Po vrednosti je narasel ta izvoz od 39 na 238 milijonov levov v enem samem letu, izvoz polkonserviranih jagod pa od 84 na 138 milijonov. Dosti več ko predlanskim je izvozila Bolgarska tudi jabolka (za 102 proti 64 milijonom) in češpljeve marmelade (35 proti 8). Za predelavo sadja je bilo odločilno deloma rastoče povpraševanje, deloma pa tudi nedostajanje vagonov za prevoz na mednarodnih železnicah. Izvoz jaje pa je morala vlada podpreti z nagradami, ker so bile zunanje cene prenizke. Žita je mogla izvoziti Bolgarska nekoliko manj ko ob drugih dobrih letinah, ker si je tudi sama napravila nekaj zaloge za vsak primer.

Uvoz je narasel lani za 5'34% in je bil bolj enakomeren, razlika pa je bila vsebinska. Večji je bil uvoz izdelkov, ker ni bilo mogoče dobiti surovin. Uvoženih je bilo za 250 milijonov levov več strojev in orožja, za 200 milijonov več vozil in za 85 milijonov več nafte, kavčuka in lepil. Tekstilij in njih surovin je bilo uvoženih za 177 milijonov levov manj. Bombaža pa se je pridelalo do 40% porabe to leto doma. Razumljivo je, da se je uvoz povečal tudi zaradi pospešenega oboroževanja.

barva plestra in kemično snati obleke klobuke itd. Skrobi in svetločrna sragec ovrtnike in manšete. Pere. suš. monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Potjanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72.

Za sanacijo hotelov

V Zagrebu se je sešla konferenca hotelirjev in drugih gostinskih podjetnikov, ki so se je udeležili tudi delegati iz Hrv. Primorja in Dalmacije. Konferenca je sklenila, da zahteva zakonito zaščito primorskega gostinstva in v tem smislu je bila sestavljena posebna spomenica, ki so jo izročili banu.

Stanje hotelirstva je letos v resnici obupno, ker se zaradi vojne ni mogla razviti tujska sezona. Podjetja zato tudi ne bodo mogla zbrati denarja za odplačila dolgov. Dolžni pa so hotelirji ob morju Hipotekarni banki in raznim drugim upnikom skoraj 72 milijonov dinarjev, nešteti letošnje obresti. Zahtevali so, naj izda banska oblast uredbo o odlogu plačil za vsaj eno leto ali pa do konca sedanje vojne. Hkrati naj se določi kot najvišja obrestna meja 4% mera, odpiše naj se davek in tudi samoupravna doklada na te obrte. Ta zaščita naj velja za lastnike in za zakupnike hotelov.

Nove carine pri uvozu blaga iz Nemčije

novi carini

Steklo z žico in brazdaslo, v ploščah, črepih, kocke, barvano in drugo	15
steklena posoda 1. navađna	20
za mleko, za konzerve	20
druga	30
neprozorna	31
okrasno oblikovana	47
2. brušena, polirana, gravirana	63
3. poslikana, pozlačena, posrebrana	70
4. iz rezanega kristalnega stekla	80
izdelki iz stekla neimenovani:	
umetno cvetje, kipi, okraski	200
gumbi	300
ostali	400
poslikani, pozlačeni itd.	90
kroglice in senčniki	60
Železo: 3. neoblikovano, kovano ali valjano, v ploščah, palicah idr. za obrt: caglje	780
drugo	12
cevi in deli za spajanje, neobdelane do 10 cm obdelane	12
15	15
merilne priprave, razen mikrometrov	35
posodje iz litega železa, obdelano	35
ponikljana oprema	140
zaponke, vlasnice, kopče, patentni ključji in pisarniške sponke	170
kmetijski stroji:	
1. mlatilnice	15
mlatilnice 1000 kg in pod	20
iz 2. sejalnice kombinirane	5
druge in trijerji	20
4. stiskalnice za grozdje in sadje	20
iz 5. slamoreznice nad 200 kg	8
druge	20
vlačila in mlinci	20
umetne koklje, inkubatorji	30
električni aparati: kvarcove svetilke	150
drugi tudi radio in njih deli	230
avtomatične mere	75
pisalni stroji	250
violine, citre, tamburice itd.	150
pločevinasti instrumenti in pihala	150

Zaposlenost delavstva v maju

Povprečno število zavarovancev pri OUZD je znašalo v mesecu maju: moških 70.959, žensk 36.635, skupaj 107.594. Moških je bilo 4.126 več, žensk pa 292 manj, skupaj 3.834 več. Bolnikov je bilo prijavljenih 1.442 (-78) moških in 1.067 (-81) žensk, vsega 2.509 (-159). Odstotek bolnikov je padel za 0,24% na 2,33%. Povprečna dnevna zavarovana mezda znaša pri moških din 30'30 (+1'45), pri ženskah pa din 21'40 (+0'97), skupno din 27'27 (+1'41) in celokupna dnevna zavarovana mezda din 2.150.159'— (+221.883'20) ter 784.137'— (+29.579'20), skupno 2'9 milijona din (+251.462'—).

Številke v oklepajih pomenijo prirastek oziroma padec od lanskega maja meseca.

Zaposlenost delavstva kaže letos velike in hitre spremembe, kakršnih v stabilnih gospodarskih in političnih razmerah ne opažamo. To se razločno vidi iz letnih razlik (diferencialov) pri OUZD-u, ki je imel zavarovanih delavcev v letu 1940.:

mesec	članov	letni diferencial
I.	89.944	+ 287
II.	91.265	- 1.033
III.	97.160	+ 1.448
IV.	105.639	+ 6.864
I. V.	108.652	+ 6.639
10. V.	107.906	+ 4.414
20. V.	107.993	+ 3.137
31. V.	105.402	+ 2.197

V nekaj mesecih se je letni diferencial dvignil od -1.033 na +6.864 in nato zopet padel na +2.107. V sedanjih zapletenih in nejasnih političnih razmerah po svetu se gospodarska podjetnost

ne more ustaliti, temveč se skuša prilagoditi trenutnim razmeram in stanju, ki se hitro menjava. Stalež in odstotek bolnikov OUZD-a je zadnje mesece znatno poyoljnješi. Tudi povprečna dnev-

na zavarovana mezda ali približni dnevni zaslužek povprečnega delavca je letos narasla od maja 1939, za din 1'41, to je približno za 5%, kar seveda nikakor ne dosega draginje.

„Statistični letopis za mesto Ljubljano za leto 1939.“

je velika in debela knjiga, ki jo je te dni izdal mestni statistični odsek ter jo je sestavil še tega odseka, privatni docent dr. Adolf Vogelnik. Sedaj je torej izšla že druga knjiga »Statističnega letopisa mesta Ljubljane«, ki zaključuje komunalno statistično gradivo našega mesta za leto 1939. Lanski letopis je z letošnjim prav zelo izpopolnjen in ima zelo mnogo novega gradiva in statistik. Tako je letos »Površina mesta Ljubljane po kulturah« podrobno razčlenjena po kulturnih vrstah za celotni sedanji pomeij ljubljanske občine, torej tudi za priključene dele sosednjih občin. Poglavlje »Prebivalstvo — stanje« ima zbrane poglavitne rezultate prebivalstva v priključenih občinah po stanju ob priključitvi 19. septembra 1935. Tri razpredelnice podajajo zaporedno kombinacije poklicne razčlenitve priključenega prebivalstva s socialnim položajem v poklicu in s spolom, starostne sestave s spolom ter razčlenitve po stanu in spolu. Poglavlje »Prebivalstvo — gibanje« je dodana razpredelnica, iz katere moremo razbrati ne samo, iz katerih poklicev na splošno si izbirajo ženi in neveste v Ljubljani svoje življenjske tovariše, temveč tudi, na katere socialne plasti v okviru vsake poklicne skupine se veže ta pomembni življenjski korak. »Gradbena delavnost« je močno razširjena tudi s statističnimi podatki o stanju in gradnji cest, hodnikov in kanalov ter s podrobnimi rezultati prometnega štetja leta 1939. »Socialno zdravstvo« je izpopolnjeno z razpredelnico o uspehu pregleda živil

na živilskem trgu. »Socialnemu skrbstvu« pa je dodan za študij socialnih razmer mesta zelo značilen pregled poslovanja mestne zastavljavnice. Povsem novo je poglavje o »prosveti in verstvi«, ki prinaša podrobno razčlenjeno gradivo o stanju in uspehi ljubljanskega šolstva in drugih poglavitnih ustanov ljudske prosvete, kot gledališč, kinematografov, društev, knjižnic, radia in raznih kulturnih prireditelj. Končno sta izpopolnjeni tudi poglavji o »mestnih financah in organizaciji mestne uprave« s tremi pregledi o stanju mestne imovine in z razpredelnico o podrobni razporeditvi mestnega uslužbenstva po mestnih uradih, podjetjih in zavodih. Poleg pregleda virov ima knjiga na 122 straneh naslednja poglavja: »Meteorološke razmere« s sedmimi razpredelnicami, »Površina«, »Prebivalstvo — stanje« s 3 razpredelnicami, »Prebivalstvo — gibanje« s 16 razpredelnicami, »Gradbena delavnost« s 13 razpredelnicami, »Aprovizacija mesta« z 8 razpredelnicami, »Življenjski stroški«, »Cene« z 9 razpredelnicami, »Socialno zdravstvo« z 22, »Socialno skrbstvo« s 6, »Prosveta in verstvo« celo s 55 razpredelnicami, »Trgovina, obrt, promet« s 4 razpredelnicami, »Voda, plin, elektrika« s 3 razpredelnicami, »Mestne finance« s 7 razpredelnicami, »Organizacija mestne uprave« s 4 razpredelnicami. Ta veliki statistični letopis našega mesta je strogo znanstveno delo, vendar je pa prav zanimiv tudi za vso javnost, predvsem pa seveda za ljubljanske občane.

Železniški promet v Sovjetski Rusiji

Ruski znanstvenik Obraceev je imel poučno predavanje o tehničnih problemih železniškega prometa v Sovjetski Rusiji. V svojem predavanju je najprej govoril o razvoju železniške mreže v SSSR v primeri s stanjem pred vojno. Dejal je, da je bil l. 1937. železniški promet štirikrat močnejši kakor pa v predvojni Rusiji. Osem let so trajala dela, da so bile železnice tako popravljene, da so dosegle predvojno višino. Sele po teh osmih letih se začnja dejanski napredek železniškega prometa v SSSR. V promet so prišle nove moderne lokomotive, lokomotive s kondenzirano paro, električne lokomotive in lokomotive z avtomatičnim zaviranjem.

Za časa druge petletke je bilo izdelanih 170.000 vagonov, t. j. za 22.000 vagonov več kakor je bilo izdelanih v istem času v Združenih državah Sev. Amerike. Kljub temu pa nima SSSR namere, da bi dobila Rusija tako gosto železniško mrežo kakor jo ima Amerika. Namera je, da bo dolgost železniške mreže v Rusiji dosegla 180.000 km. V ta namen je treba napraviti še 60.000 km železniške proge, zlasti na evropskem severu, na Uralu, Kavkazu, srednji Sibiriji in v Povolžju. Povečala pa se bo tudi kapaciteta železnice ter se zato polagajo nove tračnice, ki naj omogočijo večjo hitrost vlakov. Ena petina železnice bo elektrificirana. Sedaj se izdelujejo v Rusiji vagoni, ki morejo sprejeti 50 do 70 ton blaga. Vsi ti vagoni pa bodo opremljeni tudi z avtomatičnimi

zavorami. Potniški promet v Rusiji se je v primeri z onim v letu 1913. povečal za šestkratno. Na vsakega prebivalca v SSSR pride sedaj po šest potovanj, v USA pa samo 4. Predavatelj je končno napovedal, da se sedaj v Rusiji dela na to, da bi se hitrost vlakov povečala na 150 km na uro. To je vsekakor malo preveč optimizma.

Dobave - licitacije

Poštna direkcija v Ljubljani razpisuje z direktno pogodbo dobavo 1800 kg motvoza (100 kg št. 2/0, 500 kg 3/3, 200 kg s pocinkano žico in 1000 kg preje). Ponudbe sprejema direkcija do 29. julija t. l. do 11. ure. Pogoje in vzorce zainteresirani lahko vpregledajo v ekonomnem odseku.

Nabava pisarniških potrebščin. Direkcija pošte v Ljubljani razpisuje prvo pismeno licitacijo za dobavo pisarniških potrebščin za ca. din 130.000.—. Licitacija bo dne 20. avgusta t. l. ob 11. uri v pisarni ekonomskega odseka, soba št. 42, Sv. Jakoba trg 2.

Načrt za napredek britanskih kolonij

Uradne listine, objavljene v Beli knjigi prikazujejo splošno politiko Velike Britanije nasprotno kolonijam in mandatnim ozemljem. V načrtu so velika dela in velike investicije za napredek teh ozemelj. Ze med vojno se bo začelo delno izvajanje tega načrta.

Do sedaj je za napredek in blagostanje kolonij votiranih nad 100 milijonov funtov ali 22 milijard dinarjev. Ta vsota se bo porabila v letu prihodnjih desetih let. Odrejeni krediti oziroma subvencije znašajo nad 70 milijonov funtov, ostalo se nanaša na javna dela, ki se imajo izvršiti v kolonijah. Iz tega se vidi, kako ogromne so potrebe teh kolonij.

Za začetek je odrejenih 5 milijonov funtov (11 milijard dinarjev) za javna dela v kolonijah v prihodnjih desetih letih. Za ljudsko zdravje v Zapadni Indiji je določenih 20 milijonov funtov. Razen tega je določenih nad poldrugi

milijon za subvencijo za gojenje sladkornega trsa. Določen je tudi poldrug milijon funtov (110 milijonov din) letno za raziskovalna dela pri asanaciji in splošnem dvigu kolonij. Letno bo potrošenih 100.000 funtov za nove osebne izdatke v zvezi s projektiranimi deli v Zapadni Indiji.

Seveda pa pomeni uprava kolonij veliko breme za domače davčne zavezance in še kljub temu so določeni krediti skromni spričo ogromnega načrta. Treba je pomisliti, da se nanaša načrt na ozemlje, ki meri 2 milijona štirjaskih milj in ima okrog 61 milijonov prebivalcev. Za primer naj navedemo, da je Nemčija v 12 letih pred svetovno vojno obremenila svoje davkoplačevalce zaradi kolonij za 670 milijonov funtov, čeprav so njene kolonije obsegale le nekaj čez 1 milijon štirjaskih milj in imele manj kot 15 milijonov prebivalcev.

Doma in po svetu

Minister dr. Krek je imel po obisku pri carju Borisu in pri večini bolgarskih ministrov tudi sestanek s časnikarji, katerim je izročil svojo zahvalo za gostoljubni sprejem in bratske pozdrave vsemu narodu. Zelo navdušen je bil za krasne uspehe bolgarskega združništva in naglasil željo za še večje sodelovanje med obema združnima entetama. Obiskal je mnoge združne in socialne ustanove ter riški samostan.

Ob močnem neurju je včeraj toča pobila hmeljske in druge nasade v Savinjski dolini. Najhuje so prizadeti kraji Griže, Zalec, Petrovče, okolica Celja. Pridelki so tu uničeni, poškodovano je drevje za več let, ker je bil vihar tako silen, da je ruval debla. Zajel je vihar tudi dolno ob Savi, kjer je bila nagla poplava in je najbolj trpelo Zagorje.

Pri dodatnih volitvah v hrvaških občinah je dobila HSS 2 občini, JRZ eno, SDS pa nobene, mandatov pa prva 40, druga 37, tretja 12.

Notranje ministrstvo je prepo vedalo reviji »Britanija« nadaljnje izhajanje v Jugoslaviji.

Jesenski ljubljanski velesejem je določen za dni od 31. avgusta do 9. septembra, kakor je bil dosežen sporazum s pristojnimi oblastvi.

Referat za kontrolo cen pri banški upravi v Ljubljani je ustanovljen s posebno banovo odredbo in bo posloval pri oddelku VIII., za trgovino, obrt in industrijo, glede vseh poslov po uredbi o kontroli cen, po pravilniku o kontrolorjih cen in po določbah obeh uredb za varčevanje z živili. Kazenske zadeve v drugi stopnji rešuje še nadalje navedeni oddelek.

Zitni promet s Prizadom plača davek na poslovni promet. Tako je odločil davčni oddelek, ki je preklical staro oprostitev Prizadovih nabav od te davščine. Prizad je prej samo izvažal, zdaj pa deluje v notranjem prometu, za katerega velja ta davek.

Invalidski 1%ni prispevek pri javnih delih ni treba plačevati in se mora takoj vrniti, če se je pobral. V smislu zadnjega navodila ministra za socialno politiko se pobira ta prispevek izključno od poslov državne obrambe, ne pa od prevzetih cestnih del in drugih poslov, ki so s temi v zvezi.

Banovina Hrvatska si bo ustanovila še eno sladkorno tovarno, ker ji sedanja edina, osješka tovarna sladkorja ne zadostuje za redno oskrbo. Ni pa še odločeno vprašanje, ali bo sodeloval tudi zasebni kapital.

Združenim papirnicam Veveče, Goričane, Medvođe d. d. je dovolilo

ministrstvo zvišbo delniške glavnice od 25 na 30 milijonov dinarjev. 50.000 gratis delnic nominalne din 100.— dobe delničarji po eno na pet starih.

Tvrški »Motvoz in platno d. d.« v Grosupljah je dovolila banska uprava zvišbo delniške glavnice od 4 na 5 milijonov dinarjev ter izdajo 10.000 novih delnic po din 100.— na imetnika.

Parnik »Lovčena« bo vozil odslej namesto v Haifo in Beirut redno v Odeso in druga pristanišča ob Crnem morju.

Tvornica vreč in tkanin v Mladenovcu se je združila z »Akc. društvom za prerađbu biljnih vlakana« v istem mestu.

Huda lakota se je pričela v Franciji, kjer množice beguncev ne morejo dobiti najvažnejših živil in kjer tudi letošnja žetev ne zadostuje. Iz Amerike in ostale tujine še ni dospela pomoč in je tudi malo verjetno, da bi bila mogoča v tako velikem obsegu. Stradajo namreč tudi v Belgiji in drugih vojnih pokrajinah.

Za zopetno uvedbo poštne prometa po vsej državi je dobila francoska vlada že zdaj potrebno dovoljenje od nemških vrhovnih oblastí.

Za novega španskega poslanika v Berlinu je bil imenovan general Monterro de Espinos.

Kmetijske cene v Radovljici

Dne 9. julija 1940: voli I. vrste 10'50, II. 9, III. 7, telice I. vrste 10, II. 9, III. 7, krave I. vrste 8, II. 7, III. 6, teleta I. vrste 11'50, II. 10, prašiči špeharji 12, prašički pršutarji 10 din za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. vrste prednji del 16, zadnji del 16, goveje meso II. vrste prednji del 14, zadnji del 14, goveje meso III. vrste prednji del 12, zadnji del 12, svinjina 18, slanina 18, svinjska mast 23, čisti med 24, neoprana volna 44, oprana volna 46, goveje surove kože 16, telečje 10, svinjske 12 din za kg. — Pšenica 240, ječmen 220, rž 220, oves 220, koruza 160, fižol 800, krompir 200, lucerna 150, seno 100, pšenična moka 450, koruzna 300, ajdova 400 din za 100 kg. — Drva 130 din za kub. meter, jajca 1'20 dinarja za kos, mleko 2 din za liter, surovo maslo 40 din za 1 kg.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovani prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

RADENSKO KOPALIŠČE

po naravni ogljikovi kislini najmočnejše v Jugoslaviji in edino kopališče te vrste v Sloveniji

ZDRAVI Z USPEHOM bolezní srca, ledvic, živecev, jeter, žolča, želodca, notranjih žlez in spolne motnje.

Moderni komfort, tekoča voda, godba, dancing, kavarna, ton-kino, tenis itd. — Obširne prospekte dobite na zahtevo pri PUTNIKU ali naravnost od uprave kopališča

SLATINA RADENCI

Direktni vagon iz Ljubljane, Beograda in Zagreba do samega kopališča.